

De kracht van het collectief

Grutsk op ús Greidefûgels

Eind maart/begin april 2019 viel bij melkveehouders in Fryslân de toolkit van 'Grutsk op ús Greidefûgels' in de brievenbus. Daarin deden de projectpartners van 'Grutsk op ús Greidefûgels' de oproep om weideranden in te zaaien met

een bloem- en kruidenrijk grasmengsel. Bloem- en kruidenrijke weideranden leveren een rijk insectenleven op. De bloeiende weideranden zijn goed voor de jonge weidevogelkuikens. Zij vinden er hun voedsel en kunnen er schuilen tegen predatoren.

Provincie Fryslân stelde aanvankelijk gratis 8 kg van dit speciale mengsel beschikbaar voor de eerste 100 melkveehouders die zich aanmeldden. Uiteindelijk waren er maar liefst 300 gegadigden en werd de actie uitgebreid.

In de komende nummers van Vanellus besteden we iedere keer aandacht aan een deelnemer van deze campagne.

De aftrap is voor melkveehouders Kees Geuker, Wim Noordmans, Jan Dirk van Mourik, Sjoerd de Witte, Marten de Jong en Sybren Wiersma die met elkaar aan agrarisch natuurbeheer doen in hetzelfde

gebied. Een collectief binnen Natuurcoöperatie Baarderadiel.

In dit samenwerkingsverband van een groep boeren in de omgeving van Baaium, Winsum en Dronrijp zijn jong en oud, intensieve en biologische boeren vertegenwoordigd. Dat werkt prima.

'Elkenien kin dit, it is net sa muoilik'

Een stevige uitspraak van één van de deelnemende boeren Sjoerd de Witte, hij is overtuigd van de mogelijkheden. We weten dat er steeds minder weidevogels broeden in ons land. We weten ook wat weidevogels

nodig hebben: open, natte, matig voedselrijke graslanden met kruiden, bloemen en insecten. Daar werken wij aan binnen onze mogelijkheden. De meeste boeren hebben hart voor de natuur, maar de wetgeving en intensieve productie liggen op de loer.

Vier jaar geleden ging Sjoerd over van gangbaar naar biologisch boeren. 'De mensen moeten niet denken dat ik nu "ouderwets" wil boeren, nee, het kan anders. Ik heb nu meer rust, alles klopt weer, 'sûne greide', het kringloop denken. De kievit, grutto, scholekster, tureluur en veldleeuwrik horen erbij, het zijn toch boerenlandvogels!'

De deelnemende boeren v.l.n.r.: Kees Geuker, Wim Noordmans, Jan Dirk van Mourik, Sjoerd de Witte, Marten de Jong en Sybren Wiersma.

Sjoerd en Marten gingen met de buurmannen in overleg en stapsgewijs kwamen er meer boeren in het collectief, Wim Noordmans en Kees Geuker sloten vorig jaar aan. Neem nu het zogenaamde 'drielandpunt' van drie boeren, daar zijn mogelijkheden voor beheer. Begin dit jaar legde Sjoerd op eigen initiatief een plasdras aan. Door bij een sloot van circa 4 meter een natte oever te trekken van 5 meter creëerde hij een nat gebied voor vogels. 'Elkenien kin dit, it is net sa mouilik, leanen wetterwurk regelje, pomp der yn, klear!' Kosten ongeveer € 2.200,- en weet je, het

zit mij niet in de weg, ik geniet ervan, heb een camera bij de plasdras staan en thuis kan ik mooi zien wat er allemaal gebeurt. Prachtig! Inmiddels hebben drie van de zes boeren een plasdras aangelegd.

'Het is één grote puzzel'

Natuurlijk is er iemand die de voortrekkersrol heeft, zeg maar de pionier en verbindende factor in het collectief. Mozaïekregisseur Fré Vellinga is die verbindende, onmisbare schakel. Deze regisseur heeft het druk. Druk met tellingen, advies, anticiperen op beheer - soms lastminute - re-

gistratie en evaluatie. Daarnaast is hij een gewaardeerd praktijkmens met de benen in het veld.

Fré: 'mozaïek wil zeggen patronen in ruimtelijke verschillen in vegetatie, dat zie je hier in een gebied van ongeveer 175 hectare. Verschillende vormen van beheer, vroeg en laat maaien, bemestingsvormen, beweiden, verschraling en vernatting door plasdras hoekjes, het is één grote puzzel'.

Er waren in 2014 nog voldoende vogels aanwezig, een kansrijk gebied. Echter door predatiedruk en te weinig (effec-

Sjoerd bij de plasdras met de eerste bewoner van dit jaar, een kluut.

tief) beheer dreigde het hier ook fout te gaan. Door de aanpak werd het een doorgaande, opwaartse beweging. We zagen verbeteringen, meer vogels. Een klein deel van het gebied is bouwland met veel kieviten, de rest van het totale gebied werkt met verschillende soorten beheer. Er lagen dit jaar 34 kievitnesten op het bouwland. Voor de nazorgers een heidens karwei om die te sparen bij de werkzaamheden. In een kleinschalig landschap gaan natuur en landbouw goed samen. Toch moeten we het volgens Vellinga niet alleen zoeken in deze vorm, dat is te

Fré Vellinga zoekt gruttonesten in Italiaans raaigras.

kwetsbaar. We moeten verder denken dan provincie Fryslân alleen, de overheid moet sturen met beheer op maat en de regels van de bemesting veranderen. Zo is bijvoorbeeld het door middel van sleepslangen injecteren van drijfmest funest voor de nesten en daarnaast voor het bodemleven: minder wormen en uitdroging. Wat daarna blijft liggen valt helaas al te vaak ten prooi aan de meeuwen, kauwen en kraaien. De overheid moet bodem- en biodiversiteit garanderen en zorgen voor grootschalige gebiedsontwikkeling, gericht op het

behoud van weidevogels. Daar zijn keuzes voor nodig en geld, veel geld. Tenslotte wil Vellinga kwijt: 'alle maatregelen

dienen wel vergezeld te gaan van een daadkrachtige predatiebestrijding. Ook op dit gebied dient de overheid door middel van versoepeling en/of aanpassing van de wet ons gezamenlijke doel, het voortbestaan van onze weidevogels, te ondersteunen'.

Grutsk, wy dogge mei!

'Wy dogge mei' zeiden Marten de Jong en Sjoerd de Witte. Zij deden een bestelling en ontvingen 8 kg bloem- en kruidenrijk grasmengsel. Ze willen er graag mee aan de slag, maar inzaaien heeft nu geen zin volgens deze boeren, het is te droog, er blijft niets van over.

Het is de bedoeling dat dit in het najaar gebeurt, augustus/september is geschikt. Meer vocht is nodig voor meer kansen op een start in het volgend jaar.

Bovendien is verschralling nodig. Het gras mag niet overheersen, de kruiden moeten een kans krijgen, dat duurt een paar jaar. Het eerste jaar is een investeringsjaar met helaas weinig bloei in het bloemrijk grasland. Door een constant beheer (geen bemesting!) wordt een stabiele bloemrijke vegetatie verkregen, doordat soorten zich in de vegetatie kunnen vestigen en handhaven. Als er nog veel voedingsstoffen in de grond zitten, is het nodig in de eerste jaren een stevig maaibeheer toe te passen om goed te verschrallen.

Dat gaat hopelijk lukken, wij gaan het volgen.

Tekst en foto's: Wybren Bruinsma

Uiltje de Jong (zoon van Marten de Jong) is 'Grutsk' op het bloem- en kruidenmengsel.